

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Čipery a soudců JUDr. Jiřího Hanuše a Mgr. Tomáše Šintáka ve věci

žalobce: **Vysoká škola ekonomie a managementu, a. s.**, IČO 01801376
sídlem v Praze, Nárožní 2600/9a
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Zástěrou
sídlem v Praze, Radhošťská 1942/2

proti

žalovanému: [redacted], narozený [redacted]
bytem v [redacted], [redacted]
zastoupený advokátem Mgr. Radkem Smídem
sídlem v Praze, Truhlářská 1104/13

o zaplacení 190 000 Kč

k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Hradci Králové z 11. května 2022 č. j. 9 C 22/2022-75

takto:

I. V napadeném výroku I se rozsudek okresního soudu **potvrzuje**.

II. V napadeném výroku III se rozsudek okresního soudu **mění** tak, že je žalobce povinen nahradit žalovanému k rukám jeho zástupce náklady řízení před okresním soudem 31 616,50 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhal zaplacení 190 000 Kč. Vyložil, že je soukromou vysokou školou, žalovaného přijal k tříletému studiu za studijní poplatek („školné“) 60 000 Kč (s ročními splátkami 20 000 Kč) a tuto částku měl žalovaný zaplatit i v případě předčasného ukončení studia. Žalovaný, který ukončil studium už koncem prvního ročníku, z ní zůstal dlužen 40 000 Kč. Dluh na „školném“ v původní výši 60 000 Kč přitom písemně výslovně uznal. Žalobce odůvodnil i uplatnění nároku na dalších 150 000 Kč (mělo jít o tzv. studijní poplatek 120 000 Kč a tzv. administrativní poplatek 30 000 Kč).
2. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. Především argumentoval, že všechny jeho smluvní platební povinnosti vůči žalobci předčasným ukončením studia zanikly podle § 61 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o vysokých školách).
3. Shora označeným rozsudkem okresní soud uložil žalovanému zaplatit žalobci 40 000 Kč (výrok I), v části, v níž se žalobce domáhal zaplacení 150 000 Kč, žalobu zamítl (výrok II), a nikomu z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok III).
4. V odůvodnění shrnul svá skutková zjištění, vyložil, jak provedené důkazy vyhodnotil a proč nepokládal za potřebné účastníky vyslýchat, prezentoval své skutkové závěry, a pokud jde o „školné“, vysvětlil, že ačkoli ukončením studia zanikly žalobcovy studijní povinnosti a se vzděláváním související práva a povinnosti obou účastníků (žalovaný ukončením studia ve smyslu § 61 odst. 2 zákona o vysokých školách přestal být studentem), povinnost doplatit „školné“ i v případě předčasného ukončení studia žalovanému nezanikla. Tento závazek má totiž podle okresního soudu charakter ujednání, které má ze své podstaty zavazovat smluvní strany i po odstoupení od smlouvy (§ 2005 odst. 2 občanského zákoníku). V okamžiku uzavření smlouvy na straně jedné žalovaný mohl a měl vědět, že pro něj žalobce za poplatek 60 000 Kč bude vytvářet studijní podmínky pro studium zvoleného tříletého studijního programu a na straně druhé žalobce legitimně očekával, že žalovaný ujednané „školné“ 60 000 Kč i v případě předčasně ukončeného studia zaplatí. Žalobcovo očekávání přitom směřovalo výlučně k plnění legitimní funkce „školného“ na soukromé škole. Ujednání, že žalovaný zaplatí „školné“ 60 000 Kč i v případě, že studium tříletého bakalářského programu ukončí „předčasně“, proto podle okresního soudu není neplatné pro rozpor s dobrými mravy. Směřuje výlučně k plnění legitimní funkce školného na soukromé škole, tj. funkce kompenzační. Není nějakou (nepřiměřenou) sankcí, která by ve vztahu k žalovanému měla šikanózní charakter. Nedoplněním částky 40 000 Kč tedy žalovaný podle soudu prvního stupně porušil svůj platný smluvní závazek.
5. Okresní soud odůvodnil také zamítnutí žaloby v části, v níž se žalobce domáhal zaplacení dalších 150 000 Kč.
6. Rozhodnutí o nákladech založil na úvaze, že z věcného – nikoli tedy matematického – hlediska byl procesní úspěch obou stran rovnocenný.
7. Proti tomuto rozsudku, vyjma jeho zamítavého výroku, se odvolal žalovaný. Navrhl jej primárně změnit tak, že se žaloba zamítá i co do 40 000 Kč, resp. že se mu přiznává odpovídající náhrada nákladů, popřípadě alespoň zrušit a vrátit věc okresnímu soudu k dalšímu řízení. V první řadě namítl, že se okresní soud zásadním způsobem odchýlil od předchozích rozhodnutí soudů vyšších instancí ve skutkově obdobných případech a tento svůj postup náležitě neodůvodnil. Znovu připomněl rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 33 Odo 1562/2006 a líčil, proč podle něj v daném případě jde o prakticky identickou věc. V obou případech běží o zaplacení studijních poplatků za tu část studia, kterou student po ukončení studia, jež mu umožňuje zákon, nakonec neabsolvoval. Podle žalovaného to, že okresní soud nevysvětlil, proč se od zmíněného rozhodnutí

Nejvyššího soudu odchyľuje, činí napadený rozsudek nepřezkoumatelným a porušujícím § 13 občanského zákoníku, v důsledku čehož je zároveň řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí. Žalovaný rovněž podtrhl, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 33 Odo 1562/2006 není ojedinělé. Názor, že příslušná vzdělávací instituce (bez ohledu na její postavení v systému vzdělávací soustavy v České republice) nemá právo na úhradu poplatků za studium, kterého se příslušný student neúčastnil z důvodu předchozího ukončení studia, lze podle odvolatele dovodit také námátkou z rozhodnutí Ústavního soudu ve věci sp.zn. III. ÚS 3865/11 či rozhodnutí Městského soudu v Praze ve věci sp.zn. 53 Co 170/2014. Zde odvolací soud žalující vysoké škole právo na úhradu studijních poplatků sice přiznal, avšak pouze jako důsledek liknavého přístupu žalované studentky, která se sice výuky neúčastnila, ale své studium žádným způsobem neukončila. Argumentem a contrario pak podle žalovaného musí platit, že pokud by studium náležitě ukončila, povinnost hradit studijní poplatky za další studium by jí nevznikla. Za nesprávný žalovaný označil také názor okresního soudu, že odstoupil od smlouvy. K zániku závazků ze smlouvy podle odvolatele nedošlo odstoupením, ale v důsledku nemožnosti plnění. Žalobce mu totiž po řádném ukončení studia už nemohl poskytovat sjednané plnění. A žádný zákon nestanoví pravidlo zakotvené v § 2005 odst. 2 občanského zákoníku i pro případ zániku závazku ze smlouvy z důvodu následné nemožnosti plnění. Tím, že přiznal žalobci právo na zaplacení školného i za období po ukončení studia s odkazem na § 2005 odst. 2 občanského zákoníku, okresní soud podle žalovaného věc nesprávně právně posoudil. Za chybnou a nesrozumitelnou žalovaný označil také úvahu okresního soudu, že tu „školné“ má kompenzační funkci. Ve druhém a třetím ročníku nestudoval a studovat nebude, pokládá-li okresní soud částku 40 000 Kč za „školné“, povinnost platit je zanikla se zánikem smlouvy o studiu, měla-li by tato částka mít funkci kompenzační, je podle odvolatele chyba, že okresní soud nezjišťoval, jaká škoda snad žalobci ukončením jeho studia vznikla. A navíc žalovaný žádnou svou smluvní povinnost neporušil; pouze v souladu se zákonem – způsobem předvídaným v § 56 odst. 1 písm. a zákona o vysokých školách – ukončil studium. Právo studenta zanechat studia na vysoké škole není ničím podmíněno a je zcela nezávislé na vůli školy. Tím, že žalobce požaduje v případě realizace tohoto zákonného práva úhradu „školného“ i za dobu po ukončení studia, dopouští se podle odvolatele zcela nepřijatelného omezení tohoto oprávnění. Proto je podle názoru žalovaného třeba hodnotit příslušné ujednání jako absolutně neplatné pro rozpor s § 56 odst. 1 písm. a zákona o vysokých školách. Kromě toho o plnění kompenzační funkce nelze uvažovat při plnění primární povinnosti, nýbrž jen u plnění alternativního. Žalobce neměl a nemohl legitimně očekávat, že obdrží celou částku 60 000 Kč. Jednak tu bylo výše zmiňované rozhodnutí Nejvyššího soudu, jednak je z obsahu smlouvy účastníků zřejmé, že si žalobce ve skutečnosti byl dobře vědom, že mu takové právo nenáleží (viz několikeré opakování sporného ujednání), a jednak smlouvu žalovanému předložil k podpisu ve formulářové podobě a byla uzavřena adhezním způsobem. Žalovaný konečně přednesl také námitky proti výroku okresního soudu o nákladech. Za klíčové pokládal, že se zřetelem k výši částek, ohledně nichž bylo žalobě vyhověno a naopak byla žaloba zamítnuta, byl výrazně úspěšnější než žalobce a měla by mu být přiznána odpovídající (částečná) náhrada nákladů.

8. Žalobce navrhl rozhodnutí okresního soudu potvrdit. Opět vysvětloval, proč podle něj nejsou závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 33 Odo 1562/2006 na daný případ aplikovatelné a proč navíc žalovaný toto rozhodnutí vykládá nesprávně. Zejména zdůraznil, že ve věci řešené Nejvyšším soudem nebylo součástí smlouvy ujednání, že plné „školné“ bude zaplaceno i v případě zanechání studia. S odkazem na publikovanou judikaturu rozebíral institut nemožnosti plnění a zejména poukázal na to, že má-li být následkem nemožnosti plnění zánik závazku, musí jít o nemožnost objektivní, nezávislou na osobě nebo vůli dlužníka. Vztah účastníků přitom byl ukončen z vůle žalovaného. Navíc je tu i ustanovení § 2007 občanského zákoníku, které by se podle žalobce v daném případě

uplatnilo. Dále se žalobce zabýval rozdíly mezi absolutní a relativní neplatností právního jednání a vysvětloval, proč ujednání účastníků o „školném“ není v rozporu s dobrými mravy. Odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ve věci sp.zn. 25 Co 1/2021, z něhož citoval, že tam žalovaná studentka nemohla očekávat, že pouze proto, že přestane vysokou školu navštěvovat, nebude nadále muset plnit své smluvní závazky a žalující škola nebude povinna nadále zachovávat připravené podmínky pro návrat žalované ke studiu. Jednání žalované vedlo k tomu, že škola o jejím úmyslu zanechat studia nevěděla, a proto po celou dobu musela vyhrazovat kapacitu v rámci otevřeného studijního programu na její místo (nemohla přijmout jiného uchazeče o studium). Postup školy v rámci vnitřního předpisu, který se žalovaná zavázala dodržovat, tak nelze shledat v rozporu s dobrými mravy. Žalobce zdůraznil, že pro absolutní neplatnost právních jednání je nutný zjevný, kvalifikovaný, rozpor s dobrými mravy, a že takový v daném případě nebyl dán zcela zřetelně. Líčil, že ani on do již započatého studia nemůže na stejné místo (po zanechání studia původním studentem) přijmout dalšího studenta, že náklady na stanovený počet vyučujících i dlouhodobě dopředu zajišťované vyučovací kapacity ve formě prostor a vybavení jsou fixní, a že už proto není ujednání smlouvy o povinnosti žalovaného hradit „školné“ za druhý a třetí ročník jeho standardní doby studia s dobrými mravy v rozporu, natož pak zjevně. Žalobce nesouhlasil s argumentem, že ujednání o povinnosti žalovaného zaplatit „školné“ za druhý a třetí ročník standardní doby studia i při zanechání studia je navázáno na využití práva žalovaného studium ukončit; je totiž spojeno s tím, že se žalovaný studentem stal, resp. že pro sebe získal studijní místo. Není tedy sankcí „za využití práva“. Rozhodně také neodporuje veřejnému pořádku, jak by bylo pro závěr o jeho absolutní neplatnosti nutné. Žalobce také opět zmínil, že žalovaný svůj závazek zaplatit „školné“ písemně uznal, a upozornil na hmotněprávní a procesněprávní následky takového úkonu. V daném řízení každopádně nebylo prokázáno, že uznaný dluh neexistoval. A žalobce přitakal okresnímu soudu také v tom, že posoudil úspěšnost účastníků jako rovnocennou. Poukázal přitom na § 142 odst. 2 o.s.ř. a na judikaturu Ústavního soudu. Navíc mínil, že mimosmluvní odměna advokátu nenáleží za sepsí vyjádření k předžalobní výzvě (nejde o úkon právní služby), a namítl, že žalovaný nedokládá délku trvání dvou porad s advokátem, nehledě na to, že vzhledem k povaze sporu ani nemohly být takové porady účelné (žalovaný se nakonec nebrání ničím, co by jeho advokát nemohl zjistit z listin).

9. Žalovaný trval na tom, že závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp.zn. 33 Odo 1562/2006 na projednávaný spor aplikovat lze, a znovu okresnímu soudu vytkl, že se jeho odkazem na ono rozhodnutí v odůvodnění napadeného rozsudku vůbec nezabýval. Dále podotkl, že i kdyby bylo smluvní ujednání o povinnosti zaplatit i v případě předčasného ukončení studia celé „školné“, neplatné pouze relativně, nastaly by tytéž důsledky, jako v případě neplatnosti absolutní, protože námitku neplatnosti vznesl nesporně včas. Podle odvolatele také není pravda, že by Městský soud v Praze v rozhodnutí ve věci sp.zn. 25 Co 1/2021 dovedl, že ujednání o povinnosti hradit „školné“ i za dobu po ukončení studia není rozporné s dobrými mravy. Dle žalovaného dovedl pouze to, že studentka je povinna uhradit škole studijní a administrativní poplatky i za další akademický rok svého studia, protože její studium nebylo žádným způsobem ukončeno a škola měla možnost ji zapsat ke studiu i v tomto roce, přestože pro to nebyly splněny podmínky; ani v jednom ze svých rozhodnutí v podobných věcech ovšem městský soud nevyslovil názor, že by příslušná vzdělávací instituce měla právo na úhradu studijních a administrativních poplatků i za dobu po ukončení studia. On, žalovaný, však v souladu se zákonem o vysokých školách své studium ukončil. Popřel, že by tvrdil, že úhrada školného za 2. a 3. akademický rok studia měla být navázána na zanechání studia. Uvedl jen, že se trváním na tomto smluvním ujednání žalobce dopouští zcela nepřijatelného omezení zákonného a jinak ničím nepodmíněného práva studentů studia na vysoké škole zanechat. Dále žalovaný poukázal na to, že náhrada výdajů, které žalobce zaměňuje s údajnou povinností k úhradě „školného“ za

studium v 2. a 3. akademickém roce, které se neuskutečnilo, není předmětem tohoto řízení. A navíc Městský soud v Praze v jednom ze svých rozhodnutí vysvětlil, že volnou kapacitu, vzniklou tím, že někteří studenti studia zanechají, může škola vyplnit studenty opakující určité předměty, a že se tak běžně děje. K problematice uznání dluhu neměl potřebu se vyjádřit, protože nemá vazbu na odůvodnění napadeného rozsudku. Opakoval a rozvíjel svou argumentaci proti nákladovému výroku okresního soudu. Za určující považoval, že „nematematické“ posouzení výsledku sporu okresní soud neodůvodnil, a že právě v tom je zásadní odlišnost jeho rozsudku od žalobcem zmiňovaného rozhodnutí Ústavního soudu. Upozornil také na svůj předžalobní smírný návrh (byl ochoten zaplatit žalobci dokonce podstatně více, než k čemu jej soud prvního stupně odsoudil), který žalobce nepřijal, a na to, že okresní soud hned na počátku jednání žalobce na problematičnost jeho požadavku na zaplacení dalších 150 000 Kč upozornil, ale žalobce na žalobě i v této části setrval. Žalovaný trval na tom, že všechny účtované úkony právní služby byly účelné a že pokud žalobce tvrdí, že některé nebyly vůbec vykonány a že nebyla doložena doba trvání porad, je na něm, aby svou obranu podložil důkazně.

10. Žalobce v odpovědi znovu argumentoval, proč ujednání účastníků o „školném“ není v rozporu s dobrými mravy, poukazoval na důležitost rozdílu mezi absolutní a relativní neplatností, na podmínky absolutní neplatnosti, na povahu a účel „školného“ a na jeho transparentnost. Zejména vysvětloval, že při přijetí studentů ke studiu dimenzuje studijní kapacity na celou dobu jejich studia a zajišťuje financování všech takto vytvořených studijních míst po celou dobu otevřeného studijního programu, přičemž musí hradit veškeré náklady s tím související. Např. pracovní smlouvy s akademickými pracovníky či nájem vyučovacích prostor jsou uzavírány na několik let či dokonce na dobu neurčitou. Rovněž další náklady spojené s dodávkami energií, zajištěním studijních materiálů, výpočetní techniky nebo dalších studijních pomůcek jsou bez ohledu na pokračování konkrétního studenta ve studiu fixní a vysoká škola tyto musí nést po celou dobu probíhajícího studijního programu. A do již jednou zahájeného studijního oboru, který je jako celek koncipován jako komplexní několikaletý studijní obor, ve kterém na sebe jednotlivé vyučované předměty navazují, potom v jeho průběhu nelze jiného uchazeče přijmout. Vnitřní školní předpisy i inominátní smlouva o studiu jsou nastaveny tak, že student nastoupivší do vysokoškolského studia je povinen nést náklady celé standardní doby studia, ať již dostuduje nebo ne. Ostatně to, že právě takto je studium u žalobce nastaveno, vyplývá z provedených listinných důkazů, žalovanému byly všechny podmínky studia ještě před jeho nástupem sděleny, žalovaný měl prakticky neomezenou možnost se s nimi seznámit a rozhodl se za těchto podmínek studium zahájit. Dále se žalobce opět věnoval uznání dluhu a jeho významu pro dané řízení, i otázce náhrady nákladů, přičemž opakoval svou předchozí argumentaci. Uzavřel, že podle jeho mínění není důvod, aby napadené výroky rozhodnutí okresního soudu neobstály.
11. Při odvolacím jednání pak znovu zopakoval a zdůraznil, že soukromé vysoké školy nemají přístup k veřejným prostředkům, poplatky za studium jsou jejich jediným finančním zdrojem, a výukové kapacity (personální zajištění, studijní materiály, náklady na výpočetní techniku, na energie apod.) přitom dimenzují vždy na celou plánovanou dobu studia. „Školné“ 20 000 Kč ročně ani nepokryje náklady výuky v daném studijním programu, která tak musí být dotována z výnosů studijních programů jiných.
12. Protože bylo odvolání podáno k tomu oprávněnou osobou a včas, krajský soud rozsudek okresního soudu přezkoumal a dospěl k následujícím závěrům:
13. Okresní soud vyšel především ze zjištění, že žalobce jako soukromá vysoká škola poskytuje vzdělání v oblasti ekonomiky a managementu, že 22. srpna 2020 přijal žalovaného ke studiu tříletého bakalářského studijního programu (v prezenční formě v cenové úrovni „Klasik“) za ujednaný studijní poplatek 60 000 Kč (s ročními splátkami 20 000 Kč), že uvedený studijní program studentům podle stanovených pravidel neumožňoval mj. ani prominutí uvedeného

- poplatku v případě zanechání studia, že se žalovaný výslovně zavázal, že poplatek ve výši 60 000 Kč zaplatí i v případě předčasného ukončení studia, že když studium 4. května 2021 předčasně ukončil, měl z poplatku zaplacen 20 000 Kč a že zbývajících 40 000 Kč dosud nedoplatil. Tato zjištění odpovídají provedeným listinným důkazům (viz zejména statut žalující vysoké školy, nařízení rektora 01/2015, vyrozumění o splnění podmínek přijímacího řízení a přijetí ke studiu, smluvní prohlášení studenta k administraci a podmínkám studia a prohlášení o platbách) a jejich správnost je mezi účastníky v principu nesporná.
14. Krajský soud je se soudem okresním ve shodě především v tom, že, slovy Ústavního soudu České republiky (viz jeho rozhodnutí ve věci sp.zn. IV. ÚS 4361/12), potřeba soukromé vysoké školy mít v předstihu zajištěno své fungování i po ekonomické stránce je pochopitelná a smluvní ujednání zabráňující svévolnému předčasnému ukončení studia sledují rozumný cíl. Soud prvního stupně tuto myšlenku v odůvodnění svého rozsudku reflektoval přílehlavým konstatováním, že očekávání žalobce, že žalovaný ujednaný poplatek („školné“) zaplatí tak jako tak v plné výši, bylo legitimní a směřovalo k plnění legitimní kompenzační funkce poplatku. Zcela správně také zdůraznil, že žalovanému musel být účel poplatku od počátku zřejmý. Bez výhrad krajský soud přijímá i hodnocení, že poplatek nebyl – natož nepřiměřenou – sankcí ani projevem žalobcova šikanózního přístupu k žalovanému a není důvod dovozovat jeho neplatnost. To, že zákon výslovně umožňuje studentům studium kdykoli bez dalšího ukončit, neznamená, že pro takový případ nelze sjednat plnění (poplatek), které škole kompenzuje ztrátu, již by jinak utrpěla tím, že student za příslušnou část organizačně zajištěného studia poplatek („školné“) nezaplatí.
  15. Jak vyložil Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ve věci sp.zn. 33 Cdo 4532/2014, to, že podle § 59 zákona o vysokých školách soukromé vysoké školy stanoví poplatky spojené se studiem ve svém vnitřním předpisu, znamená, že tyto poplatky nepodléhají žádné regulaci. Zároveň Nejvyšší soud vysvětlil, že tyto poplatky nepředstavují přímé (adresné) protiplnění za poskytnuté služby (zprostředkovanou výuku) a vyjadřují podíl studenta na nákladech na vysokoškolské studium. Jejich výši má škola povinnost zveřejnit před termínem podávání přihlášek ke studiu.
  16. Žalobce podle krajského soudu dostatečně přesvědčivě popsál, že předmětný studijní poplatek („školné“) plní výše uvedený účel konkrétně i při jeho fungování, a to také se zřetelem ke struktuře jím vypsáných studijních programů, a proč se tak v určitém smyslu děje i v případě, je-li studium ukončeno „předčasně“. Vzhledem k povaze činnosti, kterou žalobce vykonává, by na něm jistě ani nebylo možno spravedlivě žádat (i kdyby to jinak bylo možné), aby její finanční zabezpečení realizoval ve vztahu k organizaci výuky a placení školného průběžně tzv. „ad hoc“ (formou průběžných dílčích protiplnění za jednotlivé prvky výuky). Nemohlo by to být ani prakticky proveditelné. Stanovení, lze snad říci „paušalizovaných“, poplatků za studium je nesporně nezbytností. Také proto krajský soud nepokládá v projednávané věci za právně významné, jaké by snad byly (a to popřípadě v tom kterém ročníku) konkrétní jednotlivé výdaje na studijní místo žalovaného, a ani on tedy neshledal potřebným je zjišťovat. V daném řízení totiž nejde o splnění povinností žalovaného hradit přímo tyto jednotlivé výlohy, ale dohodnutý poplatek.
  17. O tom, že žalovaný měl právo studium z vlastního rozhodnutí kdykoli před jeho řádným završením ukončit jednostranným úkonem, totiž oznámením o zanechání studia, uzákoněným v § 56 odst. 1 písm. a zákona o vysokých školách (nikoli tedy např. formou okresním soudem zmiňovaného „obecného“ odstoupení od smlouvy podle občanského zákoníku), není sporu. To však samo o sobě samozřejmě nevyvrací oprávněnost žalobcova požadavku na splnění platební povinnosti (zaplacení poplatku), kterou na sebe žalovaný právě pro takový případ nastoupením studia, resp. smlouvou předem vědomě vzal, stejně jako nestaví takový poplatek do rozporu se zákonem nebo dobrými mravy. Právo žalovaného studium kdykoli jednostranně ukončit nesporně nebylo splněním této

poplatkové povinnosti (protiprávně) podmíněno. A stanovením (smluvením) předmětného poplatku nebylo podle krajského soudu ani nepřipustně (nepřiměřeně) omezeno. Se zřetelem k účelu poplatku směřovalo jeho stanovení (sjednání) k legitimnímu vyvážení nepříznivých ekonomických aspektů, které by jinak škole v souvislosti s jednostranným ukončením studia studentem hrozily.

18. Stejně tak nebyl vznik poplatkové povinnosti vázán na jakékoli porušení povinnosti žalovaného (nešlo o sankci), jen na (právem umožněné) „předčasné“ ukončení studia.
19. Krajský soud souhlasí s žalobcem, že v projednávané věci nemohou mít klíčový význam závěry z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 33 Odo 1562/2006. To už proto, že zde dovolací soud odůvodnil odmítnutí (nikoli tedy zamítnutí) dovolání (střední) školy proti rozsudku, kterým odvolací soud potvrdil rozsudek o zamítnutí její žaloby o zaplacení školného proti studentce, která „předčasné“ ukončila studium (způsobem předvídaným v § 4 tehdy platné vyhlášky č. 265/1996 Sb., kterou se stanovovaly podrobnosti o organizaci studia a jeho ukončování ve vyšších odborných školách), výhradně závěrem, že otázka, z jejíhož řešení škola v podaném dovolání dovozovala – pro věcné projednání dovolání nezbytný – zásadní právní význam napadeného rozsudku (otázka vztahu veřejného a soukromého práva v oblasti školství, potažmo správnosti závěru okresního a krajského soudu o zániku smlouvy o podmínkách studia v důsledku zanechání studia studentkou), nebyla pro dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu určující. Nejvyšší soud zároveň výslovně dodal, že správnost řešení otázky zániku závazku v důsledku nemožnosti plnění ze strany školy (§ 575 občanského zákoníku, platného do 31. prosince 2013) a dalších otázek, na jejichž řešení rozhodnutí odvolacího soudu založeno bylo, dovoláním zpochybněna nebyla. Nelze tedy dovozovat, že by se k uvedené problematice věcně principiálně vyjádřil. Z jeho rozhodnutí (a ani z žalovaným předloženého dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu) nadto skutečně, jak upozornil žalobce, nevyplývá, že by v oné věci okresní a krajský soud posuzovaly právní vztah s výslovným smluvním ujednáním, že (plně) „školné“ (stanovený či sjednaný poplatek) bude zaplacen i v případě předčasného ukončení studia žalovanou studentkou. Námitka žalovaného, že se okresní soud od závěrů rozhodnutí sp.zn. 33 Odo 1562/2006 odchýlil, resp. že tento postup navzdory své povinnosti nevysvětlil (s důsledky, které taková pochybení obecně mají), je tedy nedůvodná.
20. Podobně není podle krajského soudu možno ve prospěch žalobcovy argumentace nic zásadního vytežit ani z další soudní judikatury. Z rozhodovací činnosti Ústavního soudu lze namátkou zmínit např. – i žalovaným připomenuté – rozhodnutí ve věci sp.zn. III. ÚS 3865/11. Ústavní soud České republiky zde sice nevyhověl ústavní stížnosti školy proti rozhodnutí obecných soudů, že je povinna rodičům nezletilé studentky vrátit zaplacené školné (příčemž odvolací soud v napadeném rozhodnutí uzavřel, že ke zrušení smlouvy o studiu došlo dohodou stran ještě dříve, než škola poskytla jakékoli smluvní plnění, že v důsledku toho odpadl oběma stranám důvod plnit a že smluvní ujednání, že v případě zániku smlouvy nevzniká rodičům právo na vrácení již zaplaceného školného, je v rozporu s § 451 odst. 1 a 2 tehdy platného občanského zákoníku a je tudíž podle § 39 téhož právního předpisu neplatné), ale ústavní stížnost odmítl s odůvodněním, že výklad a použití § 39 (tehdy platného) občanského zákoníku pokládá za věc obecných soudů. Stížnosti se proto nevěnoval věcně. Navíc zdůraznil, že způsob, jakým se odvolací soud vypořádal s námitkou školy, že předmětná částka je vlastně dohodnutým odstupným a odráží i to, že škole vznikly s přijetím studentky určité náklady – totiž úsudek, že odstupné ve výši plného školného by nesplňovalo podmínku přiměřenosti – pokládá za akceptovatelný (nikoli univerzálně, nýbrž) vzhledem ke konkrétním okolnostem projednávané věci.
21. A dále např. ve výše již zmíněném rozhodnutí ve věci sp.zn. IV. ÚS 4361/12 Ústavní soud sice také – formou odmítnutí – nevyhověl ústavní stížnosti školy proti rozhodnutím obecných soudů, že je navzdory smluvnímu ujednání o nevrácení zaplaceného školného

povinna vrátit bývalému studentu, který ukončil studium „předčasně“, částku zaplacenou jako školné, ale také on, stejně jako před ním oba obecné soudy, podtrhl specifikum dané věci, spočívající v tom, že se řádné dokončení zaplaceného studia stalo z důvodu na straně školy (odnětí akreditace) přinejmenším nejistým. Právě proto se (ani) podle Ústavního soudu vrácení školného navzdory opačnému ujednání účastníků nepříčilo obecné zásadě závaznosti uzavřených smluv.

22. K tomu je dlužno zmínit, že v projednávané věci žalovaný neuplatnil obranu poukazem na důvody ukončení svého studia. A v jeho oznámení o zanechání studia bylo pouze zcela obecně uvedeno, že jej k jeho kroku vedou „současná situace a několik osobních důvodů“.
23. Založil-li Městský soud v Praze své rozhodnutí ve věci sp.zn. 53 Co 170/2014 na závěru, že žalující škola má vůči žalované studentce právo na zaplacení studijních poplatků za celou dobu, po kterou její studium z hlediska práva trvalo (protože je, ačkoli se výuky fakticky přestala účastnit, řádně neukončila), pak ani v tomto rozhodnutí nebylo vyjádřeno stanovisko, které by obranu žalovaného podporovalo. Z odůvodnění městského soudu totiž rozhodně bez dalšího nevyplývá, že by měl za to, že v případě ukončení studia nemusí studenti plnit poplatkové závazky toho typu, o jaký jde v projednávané věci.
24. Také argumentace žalovaného, že jeho povinnost zaplatit stanovený poplatek („školné v plné výši“) i v případě „předčasného“ ukončení studia, kterou na sebe dobrovolně vzal nastoupením studia daného studijního programu (a následně ji také písemně stvrdil), zanikla nastalou nemožností plnění, je podle krajského soudu zjevně lichá. („Předčasné“) ukončení studia jejím splnění přirozeně v žádném ohledu nebrání (plnění neznemožňuje). Ostatně, tato povinnost přece byla sjednána přímo pro případ „předčasného“ ukončení studia a její splnění nebylo přímo podmíněno žádným konkrétním vzájemným plněním ze strany žalobce (samozřejmě, zejména nikoli pokračováním ve výuce). Že po ukončení studia žalovaného účastníci už nemohou plnit vzájemné povinnosti, jimiž (by) bylo naplňováno samotné studium (vzdělávání žalovaného), je pro rozhodnutí o povinnosti, k jejímuž splnění odsoudil žalovaného okresní soud, bez významu. Jinými slovy, žalovaný tu pomíjí, že se žalobce v daném řízení domáhá splnění závazku, výslovně stanoveného pro případ „předčasného“ ukončení studia, nikoli např. splnění nějaké studijní povinnosti.
25. Jinak – kdyby bylo na místě o aplikaci pravidla o zániku závazku následkem posléze nastalé nemožnosti plnění uvažovat – by samozřejmě byla plně oprávněná žalobcová námitka, že ve vztahu k zániku závazku má relevanci jen taková nemožnost plnění, která je objektivní, nezávislá na konání dlužníka (viz např. žalobcem připomenuté rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ve věci sp.zn. 32 Cdo 334/2010), a že v daném případě ukončil studium (a znemožnil tak plnění povinností, jimž se studium realizuje) z vlastního rozhodnutí žalovaný.
26. Krajský soud z uvedených důvodů pokládá výrok okresního soudu o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci 40 000 Kč za věcně správný, a proto jej potvrdil (§ 219 o.s.ř.).
27. Vzhledem k popsaným závěrům se stala bezvýznamnou žalobcová argumentace, že žalovaný dluh na studijních poplatcích v plné výši 60 000 Kč také písemně uznal. Proto se jen zcela na okraj poznamenává, že tu žalobce poukazuje na listinu (s názvem Prohlášení o platbách, žalobcem datovanou 22. srpna 2020), která byla podle jejího obsahu žalovaným podepsána 26. listopadu 2020 (jistě ne, jak žalobce uváděl, 26. února 2020, protože tehdy žalovaný ještě ani nebyl přijat ke studiu), tedy v době, kdy už údajně měl mít ze „školného“ 20 000 Kč zaplacenou (k platbě podle něj mělo dojít 3. září 2020). A, mimochodem, zbývající část „školného“ ještě nebyla splatná.

28. Podle § 142 odst. 2 o.s.ř. platí, že měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, soud náhradu nákladů poměrně rozdělí, popřípadě vysloví, že právo na náhradu nákladů nemá žádný z účastníků.
29. Je sice pravda, že je soudní judikatura ustálena ve výkladu, že v určitých případech nelze (částečný) procesní úspěch účastníků sporného řízení poměřovat výhradně „hodnotově“ („mechanicky“ či „matematicky“), zkrátka porovnáním (poměrem) výše částek, ohledně nichž bylo žalobě na straně jedné vyhověno, a na straně druhé byla žaloba zamítnuta. Z této judikatury ovšem podle mínění krajského soudu zároveň vyplývá, že jiný než „hodnotový“ přístup je na místě jen v případech, kdy pro něj jsou zvláštní důvody, spočívající v takových specifických okolnostech či širších souvislostech projednaného konkrétního případu, které stavějí „prosté hodnotové“ posouzení náhradové otázky do rozporu s principem spravedlnosti (srovnej např. rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ve věcech sp.zn. I. ÚS 2904/16, III. ÚS 2389/20 nebo III. ÚS 2856/21). Judikatura zároveň zdůrazňuje, že výrok o náhradě nákladů musí odpovídat průběhu a výsledku řízení a má být zřejmým a logickým ukončením celého sporu (např. [I. ÚS 660/11](#) nebo [I. ÚS 613/18](#)).
30. V projednávané věci učinil žalobce předmětem řízení tři různé vysoké finanční nároky (byť, pravda, mající původ v jediném právním vztahu účastníků), žalovaný jejich důvodnost neuznal a okresní soud o nich svým rozsudkem rozhodl. Krajský soud neshledal žádné mimořádné okolnosti, týkající se průběhu a výsledku prvostupňového řízení, které by při rozhodování o nákladech mohly či měly odůvodňovat jiné hodnocení procesního úspěchu stran, než porovnáním, jaká částka byla žalobci přisouzena a jaká nikoli. Právě a pouze takové – v soudní praxi vzhledem k § 142 odst. 2 o.s.ř. ostatně přirozeně nejčastější – hodnocení tu vyjadřuje úspěšnost účastníků nepřiléhavěji. Konstatování soudu prvního stupně, že každá ze stran měla úspěch částečný, je sice pravdivé, ale v rozporu s označeným zákonným ustanovením i s principem, že nákladový výrok má svým obsahem logicky odrážet výsledek řízení, nereflektuje váhu obou výroků napadeného rozsudku o věci samé. O tom, že i sami účastníci vnímají jejich hodnotovou rozdílnost (rozdíl částek 150 000 a 40 000 Kč ani pro ně jistě není zanedbatelný), podle krajského soudu nemůže vzniknout rozumná pochybnost.
31. Vzhledem k poměru částek, ohledně nichž okresní soud žalobu zamítl (pravomocně), resp. jí vyhověl (a krajský soud jeho rozhodnutí potvrzuje), lze v nadepsaném smyslu výsledek prvostupňového řízení vyjádřit poměrem 78,95 % ku 21,05 % ve prospěch žalovaného. Ten proto má vůči žalobci právo na náhradu 57,9 % nákladů, které k bránění svých práv v prvostupňovém řízení účelně vynaložil.
32. Za účelné úkony právní služby, kterou žalovanému poskytl jeho advokát, krajský soud pokládá převzetí zastoupení, sepis dvou podání a účast na jednání okresního soudu a na vyhlášení rozhodnutí (§ 11 odst. 1 písm. a, d, odst. 2 písm. f vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, v nyní platném znění, dále jen „advokátní tarif“). Vzhledem k tarifní hodnotě 190 000 Kč (§ 8 odst. 1 advokátního tarifu) tu náhrada odměny advokáta za úkon právní služby podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu činí 8 700 Kč a za úkon podle § 11 odst. 2 advokátního tarifu 4 350 Kč (§ 7 bod 5 advokátního tarifu). Plná náhrada odměny advokáta žalovaného by tedy obnášela 39 150 Kč (4 x 8 700 + 4 350). Vedle toho by žalovanému příslušela náhrada advokátových režijních výloh 1 500 Kč (5 x 300, § 13 odst. 3 advokátního tarifu), náhrada advokátových cestovních výdajů za dvě cesty ze sídla advokáta do sídla okresního soudu a zpět 3 278,40 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem najeto 480 km při základní náhradě 4,70 Kč/km, spotřebě 5,9 l/100 km a ceně nafty 36,10 Kč/l), náhrada advokátem ztraceného času 1 200 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a, odst. 3 advokátního tarifu) a náhrada advokátem placené daně 9 477 Kč (§ 137 odst. 3 písm. a o.s.ř.). Plná náhrada všech nákladů na zastoupení advokátem by tedy představovala 54 605,40 Kč. Z toho 57,9 % činí 31 616,50 Kč.

33. Za účelné úkony právní služby (a tedy za úkony, za něž náleží účastníku náhrada podle § 142 o.s.ř.), kterou žalovanému poskytl jeho advokát, krajský soud nepovažuje sepsí odpovědi na předžalobní výzvu a dvojí poradu s klientem v místě jeho bydliště. Odpověď na předžalobní výzvu zástupce žalovaného sepsal (podle jejího obsahu 4. ledna 2022) a zástupci žalobce odeslal až po zahájení řízení (24. prosince 2021) a zároveň po uplynutí lhůty, která byla v předžalobní výzvě k případné odpovědi určena (končila 23. prosince 2021), takže odpověď svůj obecný účel, tj., lze snad říci, pokus o odvrácení hrozícího soudního řízení objasněním a vyargumentováním stanoviska žalovaného k věci, už z tohoto důvodu objektivně splnit nemohla. Zároveň krajský soud přiznal žalovanému náhradu odměny a režijních výdajů jeho advokáta za sepsí vyjádření k žalobě (datovaného 18. únorem 2022), které obsahově na odpověď na předžalobní výzvu v podstatné části navazovalo a rozvíjelo ji, takže náhradu odměny a režijních výloh za práci advokáta na písemném představení či shrnutí stanoviska žalovaného tento účastník obdrží. A pokud jde o účtované porady, krajský soud je za jedno s žalobcem, že povaha předmětu řízení sama o sobě podle všeho opakované schůzky advokáta s klientem vyžadovat nemohla. Šlo zde o spor v první řadě právní (o aplikaci či výklad relevantních právních pravidel), nikoli tedy především skutkový, v němž jinak advokát logicky skutečně může potřebu zjišťovat, prověřovat či doplňovat právně významné skutkové okolnosti pocít'ovat opakovaně. Advokát se se skutkovou podstatou pře účastníků měl a mohl dostatečně seznámit už v rámci převzetí a přípravy zastoupení (a za tento úkon právní služby žalovanému náhrada přiznávána je). Proč by za této situace přece jen měly být pro úspěch obrany žalovaného účelné (potřebné) dvě osobní schůzky advokáta s klientem v průběhu řízení (17. ledna a 23. března 2022), žalovaný ani po seznámení se s námitkou žalobce konkrétně neobjasnil.
34. Krajský soud tedy změnil (§ 220 o.s.ř.) přezkoumaný rozsudek v nákladovém výroku tak, že žalobce je povinen nahradit žalovanému k rukám jeho zástupce (§ 149 odst. 3 o.s.ř.) náklady řízení před okresním soudem ve výši 31 616, 50 Kč.
35. Zatímco žalobce tedy byl v odvolacím řízení zcela úspěšný ve vztahu k napadenému výroku rozsudku okresního soudu o věci samé, žalovaný do značné míry uspěl s odvoláním proti výroku nákladovému. Jistina, o jejíž zaplacení se účastníci v odvolacím řízení přeli, a náhrada nákladů, která nakonec byla žalovanému navzdory stanovisku žalobce za prvostupňové řízení odvolacím soudem přiznána, se přitom svou výší podle mínění krajského soudu neliší (na rozdíl od částek 150 000 a 40 000 Kč ve výrocih napadeného rozsudku o věci samé) natolik, aby to přesvědčivě odůvodňovalo závěr o významně převažujícím procesním úspěchu jedné ze stran v přezkumném řízení. Úspěšnost účastníků tu krajský soud z uvedeného klíčového hlediska hodnotí jako v podstatě srovnatelnou. Proto rozhodl, že právo na náhradu nákladů za druhostupňové řízení nepřísluší žádné ze stran (§ 142 odst. 2 se zřetelem k § 224 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není odvolání ani dovolání přípustné.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo exekuci.

Hradec Králové 29. září 2022

JUDr. Jan Čipera v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje [REDACTED].